

Մ Ո Վ Է Մ Ս Ս

ԲԱՆԱԲԱԿԱՆ ԵՒ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Երկրորդ տարին

22 Մարտի

1847

Համար 12.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԻ

ԿՈՎԿԱՍ

Օրափարսն Արագածի մարզում (Начальник Восточнокавказского округа) գրեց, թե անանք 'ի բնակչաց փարսն 'ի արդարանի 'ի 14-ն փետրվարի խորհուրդ 'ի միջի առի, յարձակել 'ի վերայ բնակչացն Սուխումի, որք հասանելին զփայտու մայրեացն: Օրափարսն 'ի արագած գեղին Պոլ-պոլիսի Սելայով, զորք առեալ պար մտադրու-թեան, վարդաջ առաքեաց զՄայրսը Կենթերան՝ հանդերձ հեռեակ զորք ինչ, առ 'ի պաշտպա-նել զփայտահատան զայտափի յարչումնաց թը-նամեաց, և առա ինքն ևս փախեացաւ 'ի տեղին, ուր զմայրին հասանելին. և առանց իրիք փախ-գի առաքեալ զգործ մշակութեան անդանոր, Պոլպոլիսի Սելայովի կամեցաւ պատահաւել զՆիկոն փան յարախորհուրդ առաջադրութեան նոցա, և քանզի գիտէր թե նորա գիտելիս իւ-րեանց արածեն չէ միջ Սուխումի և Մայրս, ուս-տի լաւ վարկաւ տապառակել զհոտ նոցա: Օրորք ինչ և միւս հրահրեալ (զարպազան) ըզ-գաւաղուցեալ զղահապանս պատնշաց (դիֆիլէ) ինքն մնացեալ զորքն խաղաց զիւր 'ի վայր առ ա-ջախորհուրդի գեղին Սուխումի, և ահա 'ի մերձա-փայրսն յայտարի 'ի վեր երևեցան անդեպ (սիւրիս) եղծեալոր անասնոց, 'ի պիտիք առանց ժամախառն լինելոյ խաղացան 'ի վերայ խաշա-րածիցն հովառոց, զամանս ուրանին, զեթն հոգի գերի վարեցին, և զերեք հարիւր եղծեալոր տ-նասունս յափշտակեցին 'ի ձեռաց նոցա: Սուխումի բազմութիւն ինչ երեք հարիւր ձիւսոր 'ի Նիկոնոյ յայտն՝ գիշերել անցեալ զգիշեր Սուխումի և թաքուցեալ ընդ լեռնաքար Կարաբաղին, լուեալ զխոտորածոյն, հասին յօգնութիւն իւրաքանչիւն, և յարձակումք հարին զթեւն (Фланг) 'ի ազա-

խաց, այլ 'ի արագած տուներսն զորք եղին զնոսա: Սեւ պարիկ ողջոյն զորք դարձաւ 'ի բնակեալոցն, զորպէս կորուսաւ առեալ 'ի թշնամեացն: 'ի մեր կողմանէ սպանաւ մի հոգի և վիրաւորեցան հինգ անձեր: Յայտն՝ իոկ ժամանակի, առ յան-հարինս 'ի նեղ արկունելոյ զձեռնակն զորպէսն 'ի Նիկոնիս բերդապահ (զարպիզան) զորպէս Պոլպոլի-կոնիկ Պետրոսովնայի, զորպէս և երկրորդը հրահրեալ առաքաւ ինքն առաքաւ զիմեաց 'ի վերայ 'ի արդուն իւրաւանին (տուլ) թշնամեաց, բնաջնջ արար զայն, և վարեաց անտի 200 ու-խարս: 'ի այն ամբոյն ձիւսոր լեռնականաց, որք զիմի հարսն Սուխումի 'ի արագածոյն, թե և իւր-թաշան յօգնութիւնսն 'ի արդուն՝ Կարաբաղին, այլ մերոյն ստանել ինչ ժէ կարացին, և մեր զորքն առեալ զկողպուտն դարձան յախոցի:

Լ. յայտն զայլոյն ձեռն ամենայն լեռնիկք փարսն Նիկոնայի յապառախութեան և յար-չառանաց մերոց զորպէս համարեն թե կորուսին զամենայն ինչ և զապրան իւրեանց: Լեռնաք-հեւ զհեռե հասեալ 'ի ևս կորեին լինել փախ-նոցա ապահով ապաստանարան:

Հրամանատարն զորպէս 'ի հիւսիսային 'ի ա-ղաւանի գրեց, թե 'ի 24-ն փետրվարի Երկրորդ ժամու կէս գիշերոյն երեք հարիւր հեծեալ առ-գալի տապառակաւ որք զիմեցին 'ի վերայ դաւաղի ամրոցին Սուխումի՝ Սուխումի՝ Կարա, յարա՛ կու-ցին հիւսիսային հեծելազորայն և ախոք երե-վարայն (конский лагерь) գեղի ժաման-գաւոր 'ի թիւն Սիւրանի երգու: Պահալ զորք 40, և գիշերաշրջիկ այլուքն միասորսն և կարգաւ զիմեցան առաքաւ յայտարի, որք տեսեալ զան-յաջող եւս զսրծոյն, այնպէս արագ ընդ կրակին 'ի իսխուստ դարձան, մինչ զի 'ի իրագործ չեա-րացին զհետ հասանել նոցա:

'ի Նիկոնայի իւրեղմոյն 'ի ինիային (յափանց Սեւ ձոր) և հասաւ միւր համարաւ,

թե գտին զգիւակն Լեռնաք Կարաբաղի 'ի խոցիւր (որ է տղաւ 1 էջ, կամ Պոլիսի) 'ի վերջն առաքա զեկանմբեր անոց, որ և չէ յայտնի, անձնապահ է եղեալ, թե 'ի ձեռն այլոց է ան-կեալ: Սմանք ասեն, թե նա անձաւոր սպանեալ է զանձն իւր փախ այն, զի անյայտ էր յար-ձակում 'ի վերայ 'ի զարմանիկ Պոլպոլիս, որ արա-բաւ բռնադրոս ստիպումք նորին, յորմէ և ծու-գեցան առգոհութիւն 'ի միջ Սիւրանոց, իոկ այլք պնդեն, թե նա սպանեալ է 'ի լեռնականաց՝ ըստ ստիպութեան նոցա, որք արեամբ տուեան ըզ-մնաւ արեւնապարտութեան:

Մանահայր տուր Գեորգ օւխտին թեյիկի, որ հեռի է 'ի Տիֆլիսայ 15 միւսաւ, բարձրապա-տի Գեորգ աւագ ըստ հանայն Միհրապեան և ուս-պետ, ծանուցանէ մեզ, թե յձ այն ամենայն յաւուր շարժութեւ ընդ առաւորսն 'ի այն գեղջ թեյիկի և 'ի շրջակայս նորին սիւրեալ կային ընդ երեսս ձեռն անցաւ բազմութիւն, կարծիք որդանք՝ որք կային 'ի Մայրս լեռու ձիւնակայն, մինչ 'ի տեղեւ տեղիս յանապար ըստ զմեծեան նոցին չեքիք ձիւն: 'ի խորհիւ մեր զայնոցն գիտելի իսկապէս, թե այնպիսի գեռուք հասարակորեն լինին 'ի ներ-քայ ողջեւաց մշտապէս, այլ 'ի ցրտոգին ձմեռն չեքին երեք ընդ երեսս գետին, որոյ փանթ լի մեղ թե այնպիսի թիւալ են 'ի վերաւոր չէ ձեռն տեղացիս յերկիր, զի այնպիսի անպիտ քաղմու-թեամբ ժէ միայն կային սիւրեալ 'ի գեղջս, այլ և ընդ երես ձեռն և լեռնայ 'ի վերայ սոյն 'ի շր-ջակայ դաւառաց, բլրոց և ըստանձառաց: Լ. յայտնի ձիւն ասեն, եկեալ է և յայլ գիւղապետ հանագին Կարաբաղի:

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Խառն են շարք և քարէ յաշխարհ: Կամ աստիճան 'ի փայտաւ:

Երանանքիւն:

Իւր եթէ 'ի քանդակեցին, որ մնաւ և ել առնէ 'ի տունը և 'ի սեղան Աստուծոյ ամենակալի, ու ամբա-նայեալ զգիւր առ ոյն, որ 'ի Չիմտառանայն Եւ-դիմոյ հոգին և զիմեաւ և լինէ առաջ հօրե հաստաց, և աստանալէսց զնա, կամ առ այն որում Դաւ թեան ընտրու երգեցաւ: Թե դու ևս ըստնայ յաւիտեան յ կարգին Միքայիլի: Եւ ինչ պիտեան ևս որդան աստիճան նոր, զոր կրէ, մի թէ ծաղիկ վայրի համա-րելիս զնա 'ի միջ անհամար խառն, կամ հաւ 'ի միջ երանայ ձաղաք իւրոց:

Տեսանեալ զգորգալիսն, և կարեն իւր և իւր զմտաւ անել, թե էր երկն, յայտն 'ի ամեն յայտն վայր՝ սպին զիմա վառեալ կայ հանգին լինին Լեռ-նայոց իշխանութեան Հաւանիս կան զորութեան, և մէ-կակցն քան 'ի յիստակ Սարգսը և Սելայս, Գրմախը և Վալեպիւր, յորոյ 'ի ձեռն ընդ ժամանակս ևս կոյնաճիւր տառանկիւն արծաթէ Հաւանիս կան Լեռնայոցն: Կամ նոյն ինքն երկրիւն արծաթն մէ յաւառնի նոյն ժաման զհոգեւորաւոր դարաց զհեռութեան, յորում հիւ-նաքին արքայական ըստ ընդ ընդ զորութեան առաւ հը-զորին 'ի թեւաւորսն: Հայել յայնմաւս 'ի հեռագին Հաւան, և յարեալ 'ի նորակեան իւրեղմոյն, երկու-ցանց ծագաց արեւը ընդ լեռն ակաղիկէ:

Այլ եւ 'ի գեղջն իւր անցաւ յառաւ, և անցանք, թե զիմեալ այլ ևս հարկան զանաւ թիւն տեղաց մերոց: Առանի 'ի գիտանոյն կայ այլ քան ձեռն,

որում վարդապետ առանցնէ, զորպէս 'ի ձեռն իւրում, հանգին հոգեւոր, ոչք իւր յաւալ յերկիր՝ որտառաւոր թանայ գոյն յորմէ արարու: Զորք իւր խառն և գաւթ ընդ միջոյ՝ միւս առանի զնա պարտաւ 'ի մարտ ընդ-դէմ՝ աշխարհի մարմնոյ և աստանայ: Միթէ ու-րանապետի գաւթ հեռադատութեան թեւաւոր, թե զորոյ զարակելի կրէ յերեւան այս ընտելութիւն: Ընդ 'ի մո-ռանաւ զՄիքայիլն Յովհաննէս, և զորմէ նայնապարտիք, թե գայ հարազայն քան զիւր, զորոյ չիմ բուսական բաւեալ զիւրոց:

Իսթան գաւա 'ի խառն ամբոյն բազմութեան, և տեսցիս զիմառանկան 'ի գլուխ և յանկանս փայա-ցաց, որք զնեն, վաճառեն, ասն, տանեն, վիճեն, երգեն, որոյմանեն և միւս են 'ի շարժման, միւս 'ի դարձանութեան, միւս 'ի վարտաւորս: Այլ տար-նա յեւանապարտիք անցնել նորանցեալ անոց, որք տեսն

Դ Տղարանի Հոգևոր Գաբրիել Հայրցի
Եկեղեցի Երևանի Գեորգի Երզնկացի